Region Stockholm

19

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi m.fl (S) om att tillsätta en granskning av vårdgivare som tillåter patienter att välja bort vårdpersonal utifrån deras ursprung

HSN 2021-1704

Hälso- och sjukvårdsnämnden
Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Utredning och beställarstöd
Matilda Hultgren

TJÄNSTEUTLÅTANDE
2021-11-02

HSN 2021-1704

Hälso- och
sjukvårdsnämnden

Svar på skrivelse från Talla Alkurdi m.fl (S) om att tillsätta en granskning av vårdgivare som tillåter patienter att välja bort vårdpersonal utifrån deras ursprung

Ärendebeskrivning

I en skrivelse till hälso- och sjukvårdsnämnden föreslår Talla Alkurdi m.fl (S) att hälso- och sjukvårdsdirektören bör tillsätta en utredning som ska granska omfattningen av vårdgivare som tillåter patienter att välja bort vårdpersonal utifrån deras ursprung. Hälso- och sjukvårdsförvaltningen bör också i samarbete med personalrepresentanter återkomma till nämnden med förslag på åtgärder.

Beslutsunderlag

Hälso- och sjukvårdsdirektörens tjänsteutlåtande
Skrivelse från Talla Alkurdi m.fl (S)
Handlingsplan för att säkra nolltolerans mot diskriminering av medarbetare hos vårdgivare med vårduppdrag inom Region Stockholm

Förslag till beslut

Hälso- och sjukvårdsnämnden beslutar följande:

Skrivelsen anses besvarad.

Förvaltningens motivering till förslaget

Bakgrund
Talla Alkurdi m.fl (S) utgår i skrivelsen från Dagens Nyheters granskning som publicerades under sommaren 2021. Den visar hur vårdgivare tillåter patienter välja läkare med enbart svenskt ursprung. Talla Alkurdi m.fl (S) menar att det är en omfattande och nedslående granskning av hur patienter

kan välja bort vårdpersonal, inte på grund av kompetens eller liknande, utan enbart utifrån utseende, efternamn eller påbrå utan att ens ha träffat personalen i fråga.

I skrivelsen framgår att (S) anser att det är viktigt att patienter ska känna trygghet i vården och att det är helt oacceptabelt att vårdgivare och arbetsgivare tillåter fördomsfullhet och rasism. I skrivelsen ställs krav på en ordentlig genomlysning av läget i regionen och förslag på åtgärder för att stoppa utvecklingen.

Överväganden
Region Stockholm har nolltolerans mot all form av diskriminering och trakasserier som sker gentemot såväl medarbetare som patienter och anhöriga, vilket har stöd i såväl lagstiftning som etiska principer, vårdavtal som kommunikation till vårdgivare och patienter.

Med anledning av att flera fall av diskriminering mot vårdpersonal uppdagats under sommaren 2021 har hälso- och sjukvårdsdirektören den 10 september 2021 beslutat om en *Handlingsplan för att säkra nolltolerans mot diskriminering av medarbetare hos vårdgivare med vårduppdrag inom Region Stockholm (*HDIR 21407, HSN 2021-1797). Handlingsplanen syftar till att hälso- och sjukvårdsförvaltningen i kommunikation med invånare, och i kommunikation och i avtal med regionens vårdgivare, tydliggöra att patienters krav av diskriminerande karaktär aldrig kan uppfyllas.

I handlingsplanen hänvisas till att både hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) och tandvårdslagen (1985:125) slår fast att målet är vård ska ges på lika villkor för hela befolkningen. All undersökning, vård och behandling ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är hälso- och sjukvårdens och tandvårdens ansvar att leda och fördela arbetet på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Personal med rätt kompetens och erfarenhet ska i varje enskilt fall svara för att kraven på en god och säker vård uppfylls. Hälso- och sjukvården samt tandvården, ska ges i samråd med patienten och det är sjukvårds- och tandvårdspersonalens strävan att försöka tillgodose patientens specifika önskemål. Emellertid måste personalen ta hänsyn till det faktiska vårdbehovet, tillgång till personal, kompetens, lokaler, och utrustning m.m. när personalen prioriterar och avgör vilken vård som kan och ska erbjudas. Detta innebär således att vården har det slutliga ansvaret och beslutanderätten om vården, hur den ska utföras och av vem.

Mot bakgrund av alla människors lika värde är det visserligen tillåtet att ha önskemål angående läkare och annan vårdpersonal, men krav av diskriminerande karaktär – som till exempel särskilda krav på vårdpersonalens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder – kan inte uppfyllas. Att tillmötesgå sådana krav är inte förenligt med hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens grundläggande etiska värdebas, dess lagfästa mål och Diskrimineringslagen (2008:567).

Undersökning, vård och behandling som ges med stöd av hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen är frivillig. I händelse av att patienten har önskemål av diskriminerande karaktär har patienten rätt att tacka nej till den vård som erbjuds och är fri att kontakta annan vårdgivare. Patienten har således ingen lagstadgad rätt att få sina önskemål och krav på vårdpersonal tillgodosedda.

Av handlingsplanen framgår att hälso- och sjukvårdsförvaltningen ska

1. I möten med högsta ledningen hos Region Stockholms vårdgivare påtala att patienters krav av diskriminerande karaktär inte kan uppfyllas eftersom detta inte är förenligt med vare sig hälso- och sjukvårdens eller tandvårdens etiska värdebas, dess lagfästa mål eller Diskrimineringslagen (2008:567).
2. Säkerställa att informationen om patientens val av vårdgivare är adekvat i regionens kanaler.
3. Granska avtalskrav som rör patientens rätt att välja vårdpersonal samt diskrimineringslagstiftning och vid behov justera.
4. I tätt samarbete med regionledningskontoret/strategisk HR arbeta för att sådant material som regionledningskontoret som arbetsgivare utarbetar i frågan även tillgängliggöras alla vårdgivare som har vårdavtal med Region Stockholm samt vårdgivare som bedriver regionfinansierad vuxentandvård i Region Stockholm.

Av handlingsplanen slås fast att följande budskap ska säkras i alla kanaler:

- Patienten har rätt att bemötas på ett professionellt och värdigt sätt i hälso- och sjukvården samt tandvården. Ett gott och jämlikt bemötande är en del av de mänskliga rättigheterna, svensk lag och sjukvårdens etiska princip om alla människors lika värde och gäller både patienter, närstående och medarbetare.

- Patienten är välkommen att framföra önskemål om vem som ska undersöka, vårda eller behandla men kan inte bestämma över det.
- Personalen ska så långt som möjligt utforma och genomföra vården i samråd med patienten. Det sker utifrån medicinska behov och med hjälp av de resurser som finns att tillgå. Patientens medicinska tillstånd avgör vilken läkare eller annan vårdpersonal som ska behandla.
- Krav av diskriminerande karaktär - som särskilda krav på vårdpersonalens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder - kan inte uppfyllas.
- Om patienten tackar nej till vården som erbjuds kan du kontakta annan vårdgivare. Ingen vårdgivare har dock rätt att möta diskriminerande krav i val av vårdpersonal.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen vill tydliggöra att arbetsgivaransvaret ligger hos den enskilda vårdleverantören. Genom ovan beskrivna och beslutade handlingsplan ger förvaltningen utökat stöd och verktyg för leverantören att leva upp till så väl lagkrav som etiska grunder. Genom det utökade stödet kring information som riktar sig till patienter i ovan beskrivna handlingsplan ökar tydligheten och trygghet för så väl patienter som vårdpersonal. Upprättad handlingsplan bedöms ge tillräckligt stöd för det fortsatta arbetet för att hindra diskriminering av vårdpersonal.

Anders Ahlsson
Hälso- och sjukvårdsdirektör

Margareta Tufvesson
Avdelningschef

Beslutet ska skickas till
Akten

Godkänd av Anders Ahlsson, 2021-11-02

Hälso- och sjukvårdsnämnden

SKRIVELSE
2021-08-24

Socialdemokraterna
FRAMTIDSPARTIET

Tillsätt en granskning av vårdgivare som tillåter patienter att välja bort vårdpersonal utifrån deras ursprung

Dagens nyheter publicerade under sommaren en granskning[1] som visar hur vårdgivare tillåter patienter välja läkare med enbart svenskt ursprung. Det är en omfattande och nedslående granskning av hur patienter kan välja bort vårdpersonal, inte pga kompetens eller liknande, utan enbart utifrån utseende, efternamn eller påbrå utan att ens ha träffat läkaren. Det är skrämmande hur omfattande detta ser ut att vara. Både regionens egenregivård såväl som avtalad vård med privata vårdgivare har ett stort arbetsgivaransvar och måste vara drivande i en förändring av läget.

Att patienter ska känna trygghet i vården är viktigt, men att vårdgivare och arbetsgivare tillåter fördomsfullhet och rasism är helt oacceptabelt. Vi socialdemokrater känner en oro över att privatiseringen av vården i Region Stockholm har ökat incitamentet för vårdgivare att tillåter sina ”vårdkunder” att välja vårdpersonal efter ursprung. Det krävs en ordentlig genomlysning av läget i regionen och förslag på åtgärder för att stoppa utvecklingen.

Med anledning av ovanstående förslår socialdemokraterna hälso- och sjukvårdsnämnden besluta

att hälso- och sjukvårdsdirektören tillsätter en utredning som ska granska omfattningen av vårdgivare som tillåter patienter att välja bort vårdpersonal utifrån deras ursprung

att hälso- och sjukvårdsförvaltningen i samarbete med personalrepresentanter återkommer till nämnden med förslag på åtgärder

Talla Alkurdi m.fl (S)

[1] DN Granskar: Läkare väljs bort på grund av sitt ursprung - DN.SE

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen
Patientsäkerhet och beredskap

VERKSTÄLLIGHETSBESLUT
2021-09-10

HDIR 21407
HSN 2021-1797

Beslutande Johan Bratt

Föredragande Sara Pütsep

Samråd Margareta Tufvesson, Anna Ingmanson, Lena Hanberg

Ärende **Handlingsplan för att säkra nolltolerans mot diskriminering av medarbetare hos vårdgivare med vårduppdrag inom Region Stockholm**

Beslut

Hälso- och sjukvårdsdirektören säkerställer nu att förvaltningen är tydlig i kommunikation med invånare, i kommunikation och i avtal med regionens vårdgivare med att patienters krav av diskriminerande karaktär aldrig kan uppfyllas.

Hälso- och sjukvårdsdirektören beslutar om att:

1. I mötesforum med högsta ledningen hos Region Stockholms vårdgivare påtala att patienters krav av diskriminerande karaktär – som till exempel särskilda krav på vårdpersonalens på kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder – inte kan uppfyllas. Att tillmötesgå sådana krav är inte förenligt med hälso- och sjukvårdens och tandvårdens grundläggande etiska värdebas, dess lagfästa mål och Diskrimineringslagen (2008:567).
    a. Chefläkarmöte augusti 2021
    b. Direktörsgruppsmöte hälso- och sjukvård 20 augusti 2021
    c. Branschrådet den 14 september 2021
    d. Dialogmöten med tandvårdsgivare
2. Säkerställa att den information om patientens val av vårdgivare är adekvat i regionens kanaler
    a. Att gå igenom texter om patientens rätt att välja vårdpersonal i 1177 Vårdguidens regionala innehåll, samt justera vid behov
    b. Att se över behov av stöd till vårdgivares kommunikation till patienter

3. Granska avtalskrav som rör patientens rätt att välja vårdpersonal samt diskrimineringslagstiftning och vid behov justera
4. I tätt samarbete med Regionledningskontoret/Strategisk HR arbeta för att sådant material som regionledningskontoret, såsom arbetsgivare, utarbetar i frågan tillgängliggörs även alla vårdgivare som har vårdavtal med Region Stockholm samt vårdgivare som bedriver regionfinansierad vuxentandvård i Region Stockholm.

Följande budskap till patienter säkras i alla kanaler:

- Du har rätt att bemötas på ett professionellt och värdigt sätt i hälso- och sjukvården samt tandvården. Ett gott och jämlikt bemötande är en del av de mänskliga rättigheterna, svensk lag och sjukvårdens etiska princip om alla människors lika värde och gäller både patienter, närstående och medarbetare.
- Du är välkommen att framföra önskemål om, men du kan inte bestämma, vem som ska undersöka, vårda eller behandla dig.
- Personalen ska så långt som möjligt utforma och genomföra vården i samråd med dig. Det sker utifrån medicinska behov och med hjälp av de resurser som finns att tillgå. Ditt medicinska tillstånd avgör vilken läkare och annan vårdpersonal som ska behandla dig.
- Krav av diskriminerande karaktär – som särskilda krav på vårdpersonalens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder kan inte uppfyllas.
- Om du tackar nej till vården som erbjuds kan du kontakta annan vårdgivare. Ingen vårdgivare har dock rätt att möta diskriminerande krav i val av vårdpersonal.

Bakgrund
Region Stockholm har nolltolerans mot all form av diskriminering och trakasserier som sker gentemot såväl medarbetare som patienter och anhöriga, vilket har stöd i såväl lagstiftning som etiska principer, vårdavtal som kommunikation till vårdgivare och patienter.

Med anledning av att flera fall av diskriminering mot vårdpersonal uppdagats sommaren 2021, säkerställer nu hälso- och sjukvårdsdirektören att förvaltningen i kommunikation med invånare och i kommunikation och avtal med regionens vårdgivare, är tydlig med att patienters krav av diskriminerande karaktär aldrig kan uppfyllas.

I hälso- och sjukvårdslagen (1982:763) fastslås att målet för hälso- och sjukvården är en god hälsa och en vård på lika villkor för hela befolkningen. Vården och behandlingen ska så lång som möjligt utformas och genomföras i samråd med patienten. Vården ska också ges med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans värdighet. All undersökning, vård och behandling ska baseras på vetenskap och beprövad erfarenhet. Det är hälso- och sjukvårdens ansvar att leda och fördela arbetet på ett så resurseffektivt sätt som möjligt. Personal med rätt kompetens och erfarenhet ska sedan i varje enskilt fall svara för att kraven på en god och säker vård uppfylls.

I tandvårdslagen (1985:125) fastslås att målet för tandvården är en god tandhälsa och en tandvård på lika villkor för hela befolkningen. Tandvården ska vara av god kvalitet med en god hygienisk standard och lägga särskild vikt vid förebyggande åtgärder och tillgodose patientens behov av trygghet i vården och behandlingen. Vården ska också bygga på respekt för patientens självbestämmande och integritet. Det är tandvårdens ansvar att leda och fördela arbetet på ett så resurseffektivt sätt som möjligt.

Hälso- och sjukvården samt tandvården, ska ges i samråd med patienten och det är sjukvårds- och tandvårdspersonalens strävan att försöka tillgodose patientens specifika önskemål. Emellertid måste personalen ta hänsyn till det faktiska vårdbehovet, tillgång till personal, kompetens, lokaler, och utrustning m.m. när personalen prioriterar och avgör vilken vård som kan och ska erbjudas. Detta innebär således att vården har det slutliga ansvaret och beslutanderätten om vården, hur den ska utföras och av vem.

Den grundläggande samhällsvärderingen om människors lika värde, som också kommer till uttryck i hälso- och sjukvårdslagen, omfattar alla. Det innebär att vårdpersonal ska visa patienter och närstående respekt. Och i lika hög grad gäller det omvända, nämligen att patienter och närstående visar respekt gentemot personal som arbetar i vården.

Mot bakgrund av alla människors lika värde är det visserligen tillåtet att ha önskemål angående läkare och annan vårdpersonal, men krav av diskriminerande karaktär – som till exempel särskilda krav på vårdpersonalens kön, könsöverskridande identitet eller uttryck, etnisk tillhörighet, religion eller annan trosuppfattning, funktionsnedsättning, sexuell läggning eller ålder – kan inte uppfyllas. Att tillmötesgå sådana krav

är inte förenligt med hälso- och sjukvårdens samt tandvårdens grundläggande etiska värdebas, dess lagfästa mål och Diskrimineringslagen (2008:567).

Undersökning, vård och behandling som ges med stöd av hälso- och sjukvårdslagen samt tandvårdslagen är frivillig. I händelse av att patienten har önskemål av diskriminerande karaktär har patienten rätt att tacka nej till den vård som erbjuds och är fri att kontakta annan vårdgivare. Patienten har således ingen lagstadgad rätt att få sina önskemål och krav på vårdpersonal tillgodosedda.

Beslutas

Johan Bratt